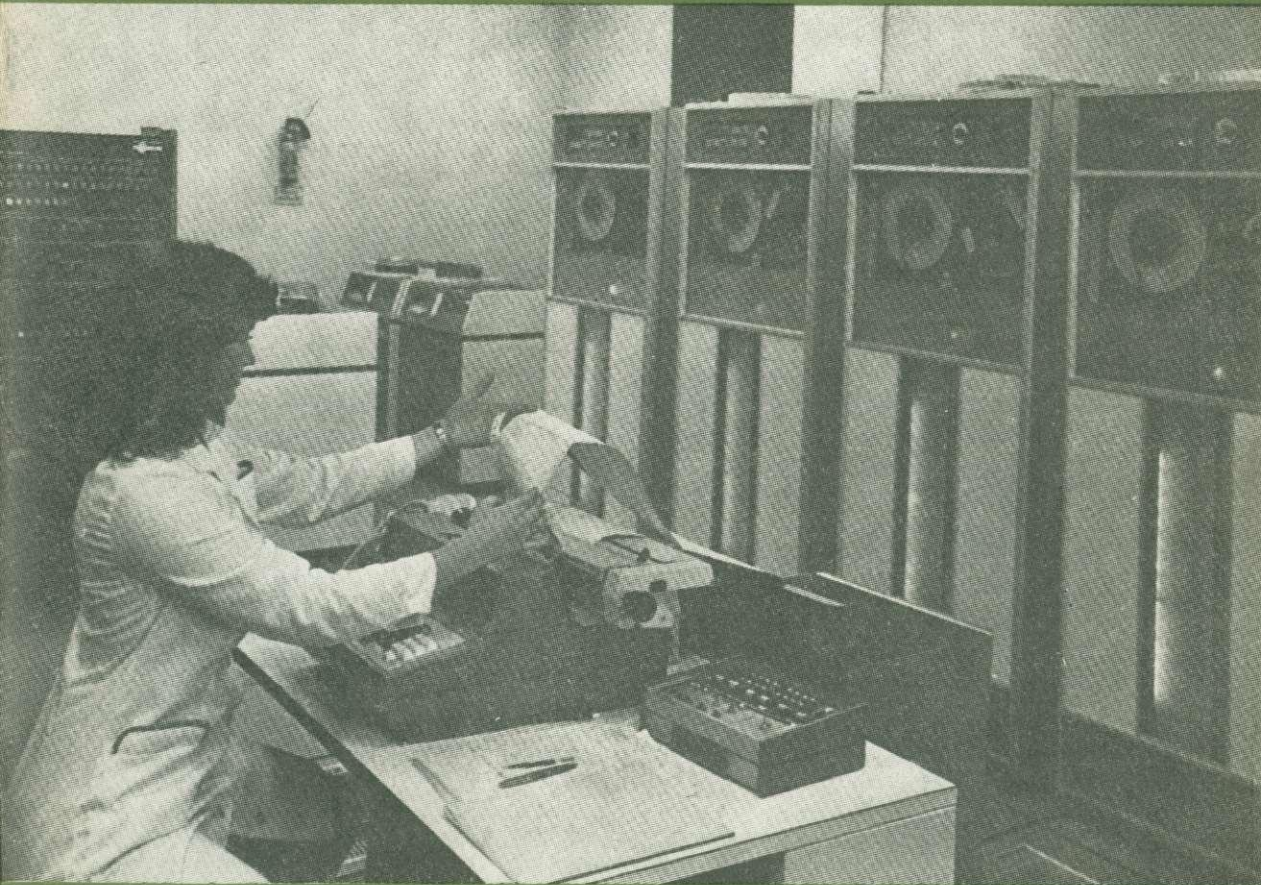


AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 118. ÉVFOLYAMA



1983. MÁRCIUS • XXXII. ÉVFOLYAM • 3. SZÁM

TARTALOM

Dr. Váradi Géza, Márton József: A fagazdálkodás megújulásáért — — — — —	97
Dr. Papp Tivadar: A természetes felújítás az erdészetvezetés gyakorlatában — — — — —	101
Dr. Bán István: Véghasználat matematikai optimalizálása — — — — —	105
Németh Ferenc: Talajtípus térképezés légifényképekkel mezőgazdasági területeken — — —	110
Szabadhegyi Győző, dr. Molnár Sándor, Kenyeres Pál: A furnéripár faanyagbázisának helyzete, bővítésének lehetőségei — — — — —	115
Balsay Endre: A hansági 'I-214' állományok nevelése a felújítások tükrében — — — —	120
Rendhagyó könyvismertetés (Pankotai Gábor) — — — — —	123
Dr. Kapusi Imre: A 'Nyírségi' akác köztermesztésbe vonása — — — — —	125
Dr. Kolonits József: Két gyomirtó szer kísérleti alkalmazása — — — — —	128
Hozzászólások a nyárfatermesztési vitához (Dr. Kondor János, Sipos Árpád, dr. Tóth Béla, dr. Halupa Lajos) — — — — —	128
Firbás Nándor: Egyetemes anyagmozgató gép kísérleti tapasztalatai — — — — —	140
Cimkép: Részlet a MÉM Erdőrendezési Szolgálat géptermből (Nagy György Sándor felvétele)	
A hátulapon: A zalai erdőrendezők pihenőháza Soholláron (dr. Solymos Rezső felvétele)	

СОДЕРЖАНИЕ

Д-р Варади Г., Мартон И.: За обновление лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности	97
Д-р Пapp Т.: Естественное возобновление в практике управления лесничеством	101
Д-р Бан И.: Математическая оптимизация окончательной рубки	105
Немет Ф.: Картирование типов почвы аэрофотоснимками на сельскохозяйственных угодьях	110
Сабадхедь Дь., д-р Мольнар Ш., Кенереш П.: Положение, возможности расширения древесной базы фанерной промышленности	115
Балшаи Э.: Уход за насаждениями 'И-214' в районе Ханшаг в свете возобновлений	120
Д-р Капуши И.: Включение в производство белой акации сорта 'Ньиршеги'	125
Д-р Колонитс Й.: Опытное использование двух гербицидов	128
Фирбаш Н.: Опыт испытания универсальной машины для перевозки материалов	140

CONTENTS

Váradi G. Márton J.: For the renewal of the Hungarian timber management	97
Papp T.: Natural regeneration in the practice of the head of a forest management unit	101
Bán I.: Mathematical optimization of harvest cuttings	105
Németh F.: Soil type mapping by aerial photography on agricultural fields	110
Szabadhegyi Gy.—Molnár S.—Kenyeres P.: Status of the raw material supply of the Hungarian veneer industry and possibilities for its extension	115
Balsay E.: Tending operations in 'I-214' poplar plantations with considerations to their reforestation in the Hanság region	120
Kapusi I.: The use of 'Nyírségi' black locust variety in the common practice	125
Kolonits J.: Experiments with two herbicides	128
Firbás N.: Experimental experiences with a universal transporting vehicle	140

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest V. Kossuth L. tér 11. Levélcím: Budapest, Pf.: 1., 1860 MEM. EFH. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9-11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223., 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják: az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még: a Posta Központi Hirlapiroda (Budapest, József nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 120,— Ft, félévre: 60,— Ft, egyes szám ára: 10,— Ft. Külföldön terjeszti: a „Kultúra” Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat (Budapest Pf.: 149. H-1389). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. 83. 3. 1017. Igazgató: Horváth Józsefné.

Index: 25 208

HU ISSN 0014-0031

A FAGAZDÁLKODÁS MEGÚJULÁSÁÉRT

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége és választmánya indítványozza: *legyen 1983 a fagazdaságban az innováció éve!* Nem a divatnak hódolunk, hanem szigorú gazdasági realitások sürgetik, hogy ágazatunk az eddiginél tevékenyebben csatlakozzon az egész magyar népgazdaság megújítását célzó nagyszabású társadalmi erőfeszítésekhez.

Új hajtóerők szükségese

A nyocvanas évtized elejére felhalmozódott gazdasági problémák a fagazdaságban is olyan helyzetet teremtettek, amelyek megoldása az innováció széles körű kibontakozását igényli. A világgazdasági válság elmélyülésével összefüggésben megnehezültek az értékesítési lehetőségek, kiéleződött a piaci konkurrencia. Országunknak fontos és folyamatos feladata a *népgazdaság egyensúlyának javítása*. Ezzel összefüggésben mérséklődött a beruházások mértéke és üteme. A műszaki fejlesztés a korábban tervezettnél lassúbb és egyes területeken munkaerőgondok is vannak. Mindez azt jelenti, hogy az ágazat fejlődésének korábbi tényezői mellett elengedhetetlen a további fejlődést lehetővé tevő új hajtóerők mozgásba hozása.

A fejlődőképeség fenntartása a gazdálkodás gyors reagálóképességét feltételezi a világban végbemenő változásokra. A piachoz való folyamatos alkalmazkodás megköveteli a termelési szerkezet korszerűsítését, a termékek minőségének növelését, a termelési költségek csökkentését. A piaci pozíciók megtartására, az árveszteségek elkerülésére csak minőségi előnyök esetén lehet számítani. Ez újult erővel veti fel a versenyképesség növelésének igényét mind a minőség, mind az önköltség szempontjából. Gazdasági sikerekre csak az a vállalat számíthat, amely *korszerű módon, hatékonyan állít elő versenyképes termékeket*. A megújulásra képtelen vállalatok nem tudnak alkalmazkodni a megnövekedett gazdasági követelményekhez és rövid időn belül kilátástalan helyzetbe kerülhetnek. Szakmánkban egyre többen ismerik fel, hogy a vállalatok versenyképességének fenntartása hosszú távon csak folyamatos innovációval lehetséges.

Az innováció: általános megújulás

Az innováció: újítás, általános értelemben felfogott megújulás. A gazdaságban értelmezett innováció a termékek és termelési eljárások olyan minőségi fejlesztését jelenti, amely gazdasági haszonnal járó újdonságok létrehozását eredményezi. Az innováció új termék, technika, technológia és ezekkel kapcsolatos ismeretek létrejöttének és bevezetésének folyamata. Ez a folyamat egyidejűleg hatja át a kutatás, a fejlesztés, a termelés és az értékesítés szféráit. Az innovációt a piaci hatások váltják ki és a fejlesztési folyamat végül a piaci realizálásban nyer értelmet. Az innovációs tevékenységek említett sorozata (a kutatás, fejlesztés, termelés, értékesítés) innovációs láncot alkot. Az innováció napjainkban a gazdasági fejlődés kísérője, a piaci verseny nélkülözhetetlen veiejárója és követelménye.

Korunk gazdasági kihívása ágazatunktól is megköveteli, hogy széleskörűen és mélyrehatóan megújítsuk a termelést, a gazdálkodás mechanizmusát, az irányítási viszonyokat, szemlélet- és szokásrendszerünket.

Az innovációs folyamat lényegében az ötlettől a megvalósulásig a keletkezés és a befejezés közötti teljes folyamatot átfogja. A műszaki-gazdasági innováció ugyanakkor egyre növekvő mértékben *a piac által motivált vállalati tevékenység*, amely csak akkor bontakozik ki, ha a vállalatnak ebből kézzelfogható előnye származik. A piaci viszonyok feltárásának és alakításának a gazdasági innovációban kitüntetett szerepe van. Mivel az innovációs folyamat kiinduló és végpontja a piac, a vállalatok versenyképes fejlődésének ezért az egyik legelső feltétele a marketing funkció jelenléte a szervezetben és az irányításban.

A kutatás és a fejlesztés kapcsolódása

A termelés nem nélkülözheti a legújabb tudományos és műszaki vívmányokon alapuló fejlesztést. A tapasztalat azt mutatja, hogy átütő gazdasági sikereket azok a vállalatok értek el, ahol egységes folyamatban szerveződött a kutatás-fejlesztés-termelés-értékesítés, azaz, ahol hiánytalanul kialakult az innovációs lánc. Ágazatunk sajátosságainál fogva azonban a kutatás a vállalatoktól szervezetileg elkülönült központi intézetekben folyik. Ez a tény különösen fontossá teszi *a kutatóintézetek és a vállalatok szoros együttműködését*. Kívánatos volna, hogy a kutatóintézetek minél nagyobb arányban végezzenek közvetlen gazdasági célú kutatást és fejlesztést, amivel hozzájárulhatnak a vállalatoknál folyó gazdasági innovációhoz. A közvetlen gazdasági célú kutatások gyakorlati megvalósításának előmozdítására a kutatóintézetek és a vállalatok között hatásos együttműködési formákat és közös érdekeltégi viszonyokat kell teremteni.

A vállalati innováció hatékonysága rendkívül érzékeny a vállalaton belüli összehangolt fejlesztési munkára. Az innováció kibontakozására ott lehet számítani, ahol létezik a szervezetben fejlesztő apparátus, kapcsolatai és működési viszonyai célszerűen vannak alakítva, ennek megfelelően figyelemmel tudja kísérni a belső folyamatokat és a külső tényezőket. A vállalati fejlesztés szervezeti bázisát alkalmassá kell tenni arra, hogy kezdeményezője és szervezője legyen a vállalat innovációs tevékenységének.

A vállalati fejlesztő munka megerősítése érdekében alapvető jelentőségű e tevékenység vállalaton belüli megbecsülésének növelése, az „úttörő” munkát végző szakemberek anyagi és erkölcsi elismerésének emelése. A fejlesztésben dolgozók a vállalat jövőjéért arcukat formálják. Munkájuk intellektuális tartalmának és gazdasági jelentőségének a kereseti viszonyokban is tükröződni kell.

Megnöített az alkotó vezetés jelentősége

Az innovációs folyamat kibontakozása és elmélyítése szempontjából meghatározó szerepe van annak a közegnek, amelyben az innováció végbemegy. A gazdasági megújulást erőteljesen ösztönzi az a körülmény, hogy a felső szintű politikai és gazdaságirányítási szervek határozottan törekcsenek az innovációs környezet általános javítására. Szükség van azonban arra is, hogy a vállalat a maga belső környezetét is megújulásra mozgósítsa. A tapasztalat szerint a vállalat vezetési színvonala és a szervezet innovációs képessége szoros összefüggésben van egymással. A korszerű vezetés maga is alkotó abban az értelemben, hogy olyan irányítási viszonyokat teremt, amelyek elősegítik az újításokat. Az alkotó vezető aktivitása főként az innovációs folyamatra irányul.

A műszaki újítások mellett léteznek sajátosan vezetői újítások, amelyek a vezetés folyamatára, elveire, módszereire vonatkoznak. Ezek az újítások a

vállalat céljaival, a tervezéssel, működéssel, szervezéssel kapcsolatosak. A vezetői innovációk közvetett módon segítik elő a műszaki fejlődést. *A vezetők feladata az innováció irányításával kapcsolatban sokrétű.* Meg kell keresni a fejlődést előmozdítani képes munkatársakat; ki kell alakítani az innovációs szervezetet. Biztosítani kell az új ismeretek beáramlását, kijelölni az útkeresés irányait. Irányítani és buzdítani kell az újdonságok szervezett keresését. Biztosítani a szükséges anyagi eszközöket, megújulásra mozgósító ösztönzőket kell létrehozni. El kell hárítani a haladás útjába álló akadályokat és értékelni a javaslatokat, elhatározni az újítások bevezetését.

Az alkotó vezető újító aktivitásra serkenti beosztottait. Ha a vezető azonosul a fejlesztő munkát végző beosztottaival, megsokszorozza munkatársai alkotó fantáziáját és munkakedvét. *A vezető részvétele és tevékeny támogatása az innováció sikerének elengedhetetlen feltétele.* Ha viszont a vezető passzív kívülállóként, érdeklődés nélkül tekint a fejlesztésre, megbénítja munkatársai erre irányuló törekvéseit is.

A műszaki-gazdasági innováció elemi kényszere akkor érte el ágazatunkat, amikor a termelési eszközök bővítésének forrásai beszűkültek. A viszonylagos eszközhiány közepette megnő a meglévő erőforrások kihasználásának, az emberi tudásnak és szakértelemnek a jelentősége. Az erdőgazdálkodás megújításának hatalmas feladatát túlnyomóan *saját pénzforrásokra alapozva* kell végrehajtanunk. Ebben a helyzetben elengedhetetlen a szellemi erőforrásokra való fokozott támaszkodás. Az emberi alkotóerővel való racionális gazdálkodás a mindennapok fejlesztő munkájában előrehaladásunk nagy tartaléka.

Az innováció álljon az egyesületi munka homlokterében

Az Országos Erdészeti Egyesület 1982-ben a fatermesztés helyzetének feltárását és feladatainak meghatározását állította munkájának középpontjába. A szakmai közvélemény nagy érdeklődéssel fordult a fatermesztés problémái felé. A kibontakozott nagyszabású dialógus sok kérdést tisztázott, hozzájárult a tennivalók meghatározásához és gyakorlati cselekvésre mozgósított széles szakmai rétegeket. A munkát 1983-ban is tovább kívánjuk folytatni.

Hasonló mozgalom kibontakozását várjuk 1983-ban az innováció terén is. Természetesen az innovációs tevékenység sem kampánymunka. Mint ahogy az erdőművelés fejlesztésének minden feladatát sem oldhattuk meg egy év alatt, ugyanúgy lehetetlenség az erdőgazdálkodás általános megújulását várni 1983-tól. Reméljük viszont, hogy az innováció jegyében olyan széles körű erőfeszítések bontakoznak ki, olyan szunnyadó erők jönnek mozgásba, amelyek lendületet adnak az egész erdőgazdálkodás fejlődésének.

Az új jelszó nem oltja ki a régi érvényét. Az erdőművelés innovációját tovább kell folytatni, immár egy széles értelemzett ágazati megújulás keretei között.

Az egyesület figyelmének középpontjában 1983-ban *az innováció álljon!* Munkánkat minden szinten az innováció jegyében szervezzük! Felkérjük az egyesület valamennyi tagját és szervezetét, hogy csatlakozzanak felhívásunkhoz. Kívánatos, hogy az ágazatban végbemenő innovációs folyamat társadalmi úton, az egyesület részéről lendületes támogatást kapjon.

A jelszó váljék *cselekvési programmá!* A szakosztályok és az egyesület helyi csoportjainak jövő évi munkatervében az innováció kapjon jelentőségének megfelelő központi szerepet. A szakosztályok vizsgálják meg szakterületük kutatási-fejlesztési viszonyait, elemezzék a tapasztalatokat, dolgozzanak ki javaslatokat az innováció meggyorsítása céljából. Hasonlóan a helyi csoportok is fog-

lalkozzanak behatóan a vállalatoknál folyó fejlesztési munkával, tárják fel a fejlődést akadályozó tényezőket és egyesületi eszközökkel segítsék a vállalatnál az innovációs tevékenység kibontakozását.

Az egyesület szervei minden szinten tartsanak innovációs tartalmú rendezvényeket. Szervezzenek előadásokat, vitafórumokat. Az élenjáró eredmények megismertetése céljából rendezzenek bemutatókat, szervezzenek tanulmányutakat. A szaksajtó és a helyi üzemi lapok színvonalas publikációkkal, cikksorozatokkal, esetleg innovációs rovatok nyitásával segítsék a mozgalom elmélyülését. Az egyesület, mint a szakma átfogó társadalmi szervezete, legyen 1983-ban az innovációs munka ösztönzője, pártfogója és tevékeny közreműködője.

DR. VÁRADI GÉZA
MÁRTON JÓZSEF

A közönséges fehér akácot széles körben alkalmazzák a SZU-ban az ország erdős-sztyepp körzeteinek erózió elleni erdősítéseinél. Viszonylagos szárazság- és sótűrése, mélyreható gyökérrendszere, kiváló sarjadzóképessége folytán kiválóan alkalmas a vízmóssással közvetve, ill. közvetlenül érintett talajok eredményes megkötésére. Az ily módon létrehozott akácok azonban többnyire gyengébb minőségűek és kishozamúak. A törzsek nagyrésze erősen görbült, gyakori a villásodás és az elbőhönccsödő korona. Mindezen kedvezőtlen adottságok kiküszöbölésére, az akácok minőségi feljavítására a SZU-ban is a legjobb akácformák (változatok) populációkból való kiválasztásának útját választják.

A nagyüzemi természetbe is bevonható formák (változatok) közül a legnagyobb érdeklődés az árbóc jellegű akácot kíséri. Kisebb-nagyobb csoportjai főként az Alsó-Dnyeper vidékén található. Ebben a tájegységben állítottak be a kutatók kísérleti területeket összehasonlító vizsgálatok céljából. A vizsgálati parcellákat homoktalajokon álló, mageredetű, elegendően, 14–23 éves akácokban tűzték ki.

Az árbóc jellegű akác ismert előnyös morfológiai bélyegei közül kiemelten vizsgálták a törzsegyenességet. Öt minőségi osztályból álló értékelési rendszer alapján az árbóc jellegű akác törzsek abszolút többsége (91,4–95,1%) került a két legjobb osztályba. Az első osztályba (a fa teljes hosszában egyenes rostlefutás) a törzsek 36,2–51,2%-a, a másodikba (a fa teljes hosszának 3/4 része egyenes rostlefutású) pedig 43,9–55,2%-a tartozott. Jelentéktelen számú (4,9–8,6%) törzs került a közepes kategóriába, ahol csak a törzsek alsó fele volt egyenes rostlefutású. Ugyanakkor a közönséges fehér akác egyedeinek 35,8–58,5%-a tartozott ebbe a minőségi osztályba.

A két forma fájának fiziko-mechanikai vizsgálata során kitűnt, hogy az árbóc jellegű forma fájának sűrűsége vonatkozó értéke 7,5%-kal, rostirányú nyomószilárdsági mutatójának értéke 6,5%-kal, hajlítószilárdsági mutatójának értéke pedig 13,5%-kal haladta meg a közönséges fehér akác ugyanezen értékeit. A növekedésmenetek összehasonlító vizsgálata pedig azt mutatta, hogy kedvező termőhelyi feltételek mellett az árbóc jellegű formának valamennyi fejlődési szakaszban nagyobb a magassági és átmérőnövekedése.

Több kísérleti állomány vizsgálata eredményeképpen az árbóc jellegű forma átlagfájának magassága 34,7%-kal, mellmagassági átmérője pedig 20,8%-kal haladta meg a közönséges fehér akác átlagfájának értékeit.

(Lesz. Hoz., 1982. 6. Ref.: dr. Rédei K.)